בס"ד

א וועכנטליכע בלעטל ארויס געגעבן דורך בני אמונים

וכל מאמינים

בני אמונים

פרשת וישב

מאוצרות אמונים

פערל ווערטער איבער אמן און תפילה אין די פרשה

רצון יראיו יעשה

"וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו בְּאֶרֶץ כְּנָעַן" (לז א)

"ביקש יעקב לישב בשלוה, קפץ עליו רוגזו של יוסף; צדיקים מבקשים לישב בשלוה אומר הקדוש ברוך הוא: לא דיין לצדיקים מה שמתוקן להם לעולם הבא, אלא שמבקשים לישב בשלוה בעולם הזה?!" (רש"י ע"פ ב"ר פד ג)

לכאורה איז עס וואונדערליך צו פארשטיין: עס שטייט דאך (תהלים קמה יט): "רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה", איז פארוואס זאל השי"ת נישט נאכגעבן פאר די צדיקים זייער ווילן צו קענען זיצן בשלוה אויף דער וועלט?

ערקלערט **רבי אברהם דוב פון אווריטש**: פונקט פארקערט איז די כוונה, דער אויבישטער גיט נאך די ווילן פון די צדיקים, נאר ווייל דא האט יעקב געוואוסט "עס וואלט געדארפט זיין... ער זאל אראפ גיין קיין מצרים מיט אייזערענע קייטן" (ילקוט שמעוני וישב רמז קמה), אויף דעם האט ער געבעטן ער זאל זוכה זיין "לישב בשלווה", און דער אויבישטער האט טאקע אנגענומען זיין תפילה און אנשטאט ער זאל אראפגיין מיט אייזערענע קייטן "קפץ עליו רוגזו של יוסף", און אזוי האט ער זוכה געווען אראפגיין קיין מצרים אזוי ווי עס פאסט פאר א טאטע פון א קעניג.

קומט אויס אז די ווערטער פון רש"י ליינט מען בניחותא: "אמר הקדוש ברוך הוא: לא דיין לצדיקים מה שמתוקן להם לעולם הבא, אלא [איך וועל נאכגעבן זייער ווילן און איך וועל זיי געבן וואס זיי בעהטן] שמבקשים לישב בשלוה בעולם הזה!"

'בת עין'

כי לה' המלוכה ומושל בגוים

"הַמָּלֹךְ תִּמְלֹךְ עָלֵינוּ אִם מָשׁוֹל תִּמְשֹׁל בָּנוּ" (לז ח)

דער **ווילנער גאון** אין זיין פירוש אויף משלי ערקלערט (כז כז): 'מלך' איז איינער וואס די פאלק האט אים אויפגענומען מיט זייער אייגענע ווילן, און 'מושל' איז איינער וואס מיט זיין אייגענע כח האט ער באשלאסן צו געוועלטיגן מיט כח און שטארקייט אן וואס די פאלק האט צו דעם צוגעשטימט. די צוויי באגריפן טרעפן מיר ביי די חלום פון יוסף הצדיק (לעיל פס' ז): פון איין זייט זעהן מיר: "וְהִנֵּה קָמָה אֲלֻמָּתִי וְגַם נִצָּבָה" - פון זיך אליין, וואס דאס איז א בחי' פון א 'מושל', און פון די אנדערע זייט שטייט: "וְהִנֵּה תְסֻבֶּינָה אֲלֻמֹּתֵיכֶם וַתִּשְׁתַּחֲוֶיָן לַאֲלֻמָּתִי" - פון זייער ווילן, א בחי' פון א 'מלך'. וועגן דעם האבן די ברודערס געדאפלט זייערע ווערטער: "הֲמָלֹךְ תִּמְלֹךְ עָלֵינוּ אִם מָשׁוֹל תִּמְשֹׁל בָּנוּ".

אויף דעם יסוד ערקלערט ווייטער דער גר"א די סיבה פארוואס ביים דאווענען שחרית, נאך 'אז ישיר' זאגט מען די פסוקים: "כִּי לַה' הַמְּלוּכָה וּמֹשֵׁל בַּגּוֹיִם" (תהלים כב כט), "וְעָלוּ מוֹשִׁעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט אֶת הַר עֵשָׂו וְהָיְתָה לַה' הַמְּלוּכָה" (עובדיה א כא); אין די 'עצטיגע צייטן ווען נאר מיר אידן נעמען אן דעם אויבערשטנ'ס קענגרייך מיט אונזער ווילן, איז אויף די גוים געוועלטיגט ער מיט כח, אבער לעתיד לבוא ווען די גאנצע וועלט וועט אננעמען דעם אויבערשטנ'ס מלוכה, דעמאלטס "וְהָיְתָה לַה' הַמְּלוּכָה" - אויף די גאנצע וועלט.

איוף מיינע ברודער'ס דאוון איך

"וַיִּשְׁאָלֵהוּ הָאִישׁ לֵאמֹר מַה תְּבַקֵּשׁ: וַיֹּאמֶר אֶת אַחַי אָנֹכִי מְבַקֵּשׁ" (לז טו-טז)

טייטש **רבי יעקב דער זוהן פון רבי ר' אלימלך מליזענסק**: "וַיִּשְׁאָלֵהוּ הָאִישׁ לֵאמֹר מַה תְּבַקֵּשׁ" - אויב א מענטש וועט דיר פרעגן וואס איז די פאסיגסטע תפילה צו בעהטן פונעם אויבערשטן "וַיֹּאמֶר אֶת אַחַי אָנֹכִי מְבַקֵּשׁ" - ענטפער אים אז דאס בעסטע איז צו דאווענען אויף די אידישע ברודער וואס געפינען זיך ליידער בצרה ובשביה.

'בית יעקב' (יאנאווסקי) עמ' צח

די ברכה פון 'שהחיינו' אויף די שיך

"וַיִּמְכְּרוּ אֶת יוֹסֵף לַיִּשְׁמְעֵאלִים בְּעֶשְׂרִים כָּסֶף" (לז כח)

אין פרקי דרבי אליעזר (פל"ח) ווערט געברענגט, אז פון די געלט וואס די ברודער'ס האבן באקומען אנשטאט יוסף האט יעדער איינער גענומען צוויי זילבערנע דינרים כדי צו קויפן שיך, און אויף דעם רעדט זיך דער נביא אין די הפטורה פון די וואך (עמוס ב ו): "עַל מִכְרָם בַּכֶּסֶף צַדִּיק וְאֶבְיוֹן בַּעֲבוּר נַעֲלָיִם".

ערקלערט **רבי חיים סג"ל הורוויץ** אין זיין ספר 'מים חיים שני':

זאגט פאר מיר: 'אמן'

"וַיֹּאמֶר אֶת אַחַי אָנֹכִי מְבַקֵּשׁ הַגִּידָה נָּא לִי" (לז טז)

דער **הרמ"ע מפאנו** שרייבט ('עשרה מאמרות' מאמר חיקור דין ח"ב טו): "ווי גוט איז ווען יעדער מענטש האט צוויי פריינד וואס ענטפערן אמן נאך זיינע ברכות". א רמז אויף דעם קען מען טרעפן אין אונזער פסוק: "וַיֹּאמֶר" - בעפאר איך וועל זאגן א ברכה, "אֶת אַחַי אָנֹכִי מְבַקֵּשׁ: הַגִּידָה נָּא לִי"- 'נא לי' איז גימטריה 'אמן'.

'בצל יהודה'

די זינד מאכט א פגם אין די יחוד פון 'אמן'

"וַיָּמָאֵן" (לט ח)

אזוי ווי די חכמים דרש'ענען (ביצה טז א) די ווארט "וינפש" (שמות לא יז) - 'זי אבדה נפש', אויך דא קען מען טייטשן: 'וימאן' - 'זי אמן'; און דאס האט יוסף געזאגט: אויב איך וועל חלילה נכשל ווערן מיט א זינד, וועל איך דאך פוגם זיין אין די יחוד פון די שמות הקדושים וואס זענען מרומז אין די 'אמן'.

'אבן שלמה'

אין גמרא (ב"ק צד א) דרש'נט מען פון דער פסוק אין תהלים (י ג): "וּבְצַע בֵּרֵךְ נִאֵץ ה'", אז דער וואס זאגט א ברכה אויף א גע'גנב'עטע זאך "אין זה מברך אלא מנאץ", וועגן דעם האבן די ברודער באשלאסן צו קויפן דוקא שיך וואס מ'זאגט נישט אויף דעם קיין 'שהחיינו' (אזוי ווי עס ווערט ערקלערט אין שו"ע או"ח רכג ו), און נישט קיין אנדערע כלי אדער א בגד וואס מ'דארף אויף זיי זאגן א 'שהחיינו', אדער א עסנווארג וואס מ'זאגט אויף דעם א ברכת הנהנין.

נישט פארגעסן פון דעם אויבערשטנ'ס חסדים

"וַיְהִי ה' אֶת יוֹסֵף וַיְהִי אִישׁ מַצְלִיחַ" (לט ב)

טייטש **רבי שמחה בונים סופר** דער רב פון פרעשבורג: געווענליך, ווען א מענטש איז מצליח אין זיינע געשעפטן, פארגעסט ער גלייך פונעם אויבערשטן זאגנדיג: "כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי עָשָׂה לִי אֶת הַחַיִל הַזֶּה". אבער יוסף האט זיך נישט אזוי אויפגעפירט; נאר אויך ווען ער האט זוכה געווען צו זיין א "אִישׁ מַצְלִיחַ", פון דעסוועגן: "וַיְהִי ה' אֶת יוֹסֵף" - איז ער געווען געוואוינט צו דערמאנען דעם שם שמים און האט נישט פארגעסן אויף איין מינוט אז דער אויבישטער גיט אים די שטארקהייט צו קענען מצליח זיין.

אויף דעם וועג האט דער 'חפץ חיים' ערקלערט די סיבה פארוואס מיר דאפלען ביים ראש חודש בענטשן: "ותתן לנו... חיים שיש בהם **יראת שמים**... חיים של עושר וכבוד... חיים שתהא בנו אהבת תורה **ויראת שמים**", וויבאלד נאכן בעהטן אויף 'יראת שמים', האבן מיר געבעהטן אויף 'עושר וכבוד', דארפן מיר נאכאמאל בעהטן אויף 'יראת שמים', כדי ס'זאל נישט מקויים ווערן דעם פסוק (דברים לב טו): "וַיִּשְׁמַן יְשֻׁרוּן וַיִּבְעָט... וַיִּטֹּשׁ אֱלוֹ-הַּ עָשָׂהוּ".

אזוי ווי מ'דערציילט אויף **רבי הלל ליכטנשטיין פון קאלאמיי** פון די תלמידים פונעם חתם סופר, וואס איז איינגעלאדנט געווארן אלץ א גאסט אין די הויז פון דעם בארון דער צדיק רבי שמעון ראטשילד אין פראנקפורט. אין לויף פון די באזוך האט דער בארון געוויזן פאר רבי הלל זיין שיינע גיט, ווען ער בעהט אים אז ער זאל אים זאגן מוסר אויב זעהט ער אזאך וואס איז נישט ווי עס דארף צו זיין. ווען רבי הלל האט פארענדיגט זיין שפאציר האט ער זיך געוואנדן צום בארון און אים געזאגט מיט חכמה: איך האב שפאצירט אין דיין הויז און איך האב געזעהן אז אלעס וואס עס שטייט אין די תורה ווערט דארט אפגעהיטן, אויסער איין פסוק: "וַיִּשְׁמַן יְשֻׁרוּן וַיִּבְעָט...".

'שערי שמחה'; 'ליקוטי צבי'

יוסף האט געדאוונט מ'זאל אים פארגעסן

"וְלֹא זָכַר שַׂר הַמַּשְׁקִים אֶת יוֹסֵף וַיִּשְׁכָּחֵהוּ" (מ כג)

דעם דאפלטן לשון "וְלֹא זָכַר... וַיִּשְׁכָּחֵהוּ" האט געטייטש **רבי ישראל פון טשארטקוב**:

נאך וואס יוסף האט געבעהטן פונעם שר המשקים ער זאל אים געדענקען (ראה רש"י), האט ער באלד חרטה געהאט אויף דעם וואס ער האט זיך פארלאזט אויף א מענטש און זיך נישט פארלאזט אויפן אויבערשטן, האט ער שנעל געבעהטן פונעם אויבערשטן אז דער שר המשקים זאל פארגעסן זיין בקשה. זיין תפילה איז טאקע אנגענומען געווארן און אויף דעם דערציילט די תורה: "וְלֹא זָכַר שַׂר הַמַּשְׁקִים אֶת יוֹסֵף", פארוואס? ווייל ער האט געבעהטן: "וַיִּשְׁכָּחֵהוּ".

'ישמח ישראל' [טשארטקוב] עמ' קמב

די מלאכים ענטפערן אמן

רעדנדיג איבער די ברכות וואס מ'זאגט ביים צינדן די חנוכה ליכט,
שרייבט דער פריערדיגער גאון רבי צבי הירש קיידנויבר
אין זיין ספר 'קב הישר' (פרק צו), וואונדערליכע זאכן איבער די מעלה פון ענטפערן אמן:
פון יעדע מצוה וואס א מענטש טוהט, ווערן פון דעם געבוירן און באשאפן הייליגע מלאכים.
און די מלאכים וואס ווערן באשאפן פון די מצוה, ווערן אנגערופן די מחנה פון די מצוה.
און דאס איז קלאר, אז ביי יעדע מצוה וואס מ'זאגט אויף איר א ברכה, נעמען זיך צוזאם די מלאכים און שטייען ארום דער וואס זאגט די ברכה און זיי הערן זיך צו צו די ברכה און זיי ענטפערן אמן. און א רמז אויף דעם: 'מלאך' איז גימטריה 'אמן'. און אזוי אויך ווען די אידן ענטפערן אמן אויף די ברכות זאלן זיי אינזין האבן אויף די מלאכים.

'אמן' ר"ת: **א**חד **מ**לאך **נ**כרא.

תענה אמונים

א בליק לויטן סדר פון דאווענען

תפילת על הניסים

ווער האט מתקן געווען די תפילה פון 'על הניסים'

דער 'ארחות חיים' (לר"א מלוניל חנוכה כב) שרייבט אז יוחנן כהן גדול האט מתקן געווען די נוסח פון 'על הניסים' וואס מ'זאגט אין חנוכה, און זיין נאמען איז מרומז אין דעם ווייל עס האט 124 ווערטער אזוי ווי די צאל פון 'יוחנן'. אויך אין 'ספר הרוקח' (סי' רכה) ברענגט ער אז די תפילה פון 'על הניסים' האט מחבר געווען יוחנן כהן גדול, אבער ער שרייבט אז אין די תפילה איז פארהאן 125 ווערטער ווי די צאל פון די ווארט 'כהנים' וואס דורך זיי איז געשעהן דער נס, און ווייל יוחנן האט זיך קליין געהאלטן האט ער באשלאסן צו פארהוילן זיין נאמען און ער האט צוגעלייגט אויף די צאל פון 'יוחנ"ן' נאך איין ווארט ווי די צאל פון 'כהנים'.

(מ'דארף פארצייכענען אז אין די נוסח 'על הניסים' וואס מיר האבן זענען פארהאן נאר 108 ווערטער, אבער אין די סידורים פון דעם רוקח, רס"ג, רב עמרם און נאך ווערט געברענגט א לענגערע נוסח פון וואס מיר האבן, וואו עס זענען צוגעלייגט די ווערטער: "כשם שעשית להם נס וגבורות בימים ההם ובזמן הזה, כן עשה עמנו ה' אלוקינו פלא ונסים בעת הזאת", און קוק אויך אין דעם סידור היעב"ץ און אין 'בני יששכר' מאמרי כסלו טבת, מאמר ד אות ב' וואס האבן ערקלערט בדרך רמז דעם נוסח וואס מיר האבן).

ווער איז דער 'יוחנן' וואס ווערט דערמאנט אין 'על הניסים'?

דער רמב"ם אין זיין הקדמה אויפן פירוש המשניות שרייבט אז יוחנן כהן גדול וואס אין זיינע שפעטערדיגע יארן איז געווארן א צדוקי' איז דער יוחנן וואס ווערט דערמאנט אין די תפילה פון על הניסים אום חנוכה (וראה ב'סדר הדורות' ג"א תרמ"ב-תרמ"ז שהביא בזה שיטה אחרת).

אין ספר 'בוצינא דנהורא' (חנוכה) ברענגט ער אין נאמען פון הרה"ק רבי ברוך פון מעזיבוש וואס האט געפרעגט, וויאזוי דערמאנען מיר אים צווישן די ערליכע חשמונאים, ווען מיר ווייסן אז ער איז געווארן א צדוקי?

ענטפערט ער: ווען א מענטש האט חלילה עובר געווען א עבירה און ער וויל תשובה טוהן, איז זיין תשובה נישט בשלימות נאר אויב עס קומט אים נאכאמאל אונטער די זעלבע עבירה און ער טוהט ביישטיין די ניסיון (זעה יומא פו ב). לויט דעם, יוחנן כהן גדול וואס איז געווארן א צדוקי ווייל ער האט גע'דרש'נט דעם פסוק וואס עס שטייט ביי די עבודה פון יום כיפור (ויקרא טז ב): "כִּי בֶּעָנָן אֵרָאֶה עַל הַכַּפֹּרֶת", אזוי ווי די צדוקים וואס דרש'ענען אז מ'דארף ארייגטראגן אין קודש הקדשים א פייער פון אינדרויסן, האט זיין זינד האט געהאט א תיקון ווען די חשמונאים וואס זענען פון זיינע קינדער האבן אנגעצינדן פון די ריינע אויל וואס מ'האט געטראפן אין די עזרה און עס איז געווען פאר'חתמ'עט מיט דעם זיגל פון יוחנן כהן גדול (ראה 'כלבו').

דער ענין איז מרומז אין די משנה (שבת כא ב) וואס רעדט וועגן א קעמל (גמל) וואס איז געווען אנגעלאדנט מיט פלאקס און עס האט זיך אנגעצינדן פון די ליכט פון דעם געשעפטסמאן און עס האט אנגעצינדן דעם הויז וואס איז העכער אים: "אם הניח חנוני את נרו מבחוץ חייב" - 'חנוני' איז אותיות 'יוחנן', און דא איז מרומז אז יוחנן איז שולדיג צוליב זיין זינד וואס ער האט געברענגט פייער פון אינדרויסן, אבער די משנה לייגט צו: "רבי יהודה אומר: בנר חנוכה פטור", און מיט דעם האט די משנה מרמז געווען אז דורך די תקנה פון נר חנוכה איז מתוקן געווארן זיינע זינד און ער פטור געווארן פון דעם שטראף.

פארוואס לויבן מיר 'על המלחמות'?

אסאך פרעגן: פארוואס לויבן מיר ביי 'על הניסים': "ועל המלחמות שעשית לאבותינו", ווילן מיר דען אריבער גיין א מלחמה און א קריג? איבערהויפט ווען מיר האבן די ברכה (ויקרא כו ו): "וְחֶרֶב לֹא תַעֲבֹר בְּאַרְצְכֶם" און חז"ל זאגן (תענית כב א): "אפילו חרב של שלום"?

עטליכע ענטפער'ס זענען אויף דעם געזאגט:

א. דער חתם סופר אין די דרשות (אויף חנוכה) ענטפערט, לויט דעם פסוק (תהלים קיח כא): "אוֹדְךָ כִּי עֲנִיתָנִי וַתְּהִי לִי לִישׁוּעָה", פון דעם קענען מיר לערנען אז אויף די ישועה אליינס דארף מען נישט אזוי שטארק לויבן, ווייל דער אויבישטער איז א טוב ומטיב און זיין גאנצע ווילן איז צו גוט'ס טוהן מיט זיינע באשעפענישן. אבער וויבאלד השי"ת האט אזוי אוועק געשטעלט די הנהגה פון די וועלט אז א מענטש איז נישט ראוי צו באקומען די גוט'ס בעפאר ער ווערט נישט פריער געשטראפט מיט יסורים, אזוי ווי עס איז געווען ביי גלות מצרים וואס דורך דעם האט מען זוכה געווען צו די תורה, אזוי ווי בי די צרות פון די יוונים וואס דורך דעם האט מען זוכה געווען צו א רוהיגקייט ביי די ציינטן פון בית שני, און אויך לעתיד לבוא וועלן מיר זוכה זיין צו גאולה אין זכות פון די יסורים זיינעדיג די גלות. דעריבער איז דער עיקר לויב אין דעם פסוק אויף דעם וואס "כי עניתני", אזוי דארפן מיר אויך לויבן דוקא אויף די מלחמות וואס זיי האבן צוגעברענגט צו די ניסים.

ב. אין א שמועס וואס דער גאון רבי יוסף שלמה כהנמאן דער גרינדער פון ישיבת פאנעוויזש האט איבערגעגעבן ביי א חנוכה צוזאמענקום האט ער געענטפערט אויף דעם: די מלחמה אקעגן די יוונים איז געווען א רוחניות'דיגע מלחמה, די מלחמה האט זיך ליידער נאכנישט געענדיגט צו אונזער גלות, אבער דער נצחון וועט נאר זיין ווען משיח וועט קומען במהרה בימינו, אינצווישן דארפן מיר לויבן 'על המלחמות', אויף דעם וואס מיר האלטן מלחמה און מיר 'הייבן נישט אויף די הענט' מיט יאוש, ווייל ווען מיר וואלטן נישט אייטיער מלחמה געהאלטן וואלט אונזער רוחניות'דיגער צושטאנד געפאלן ביז צום טיפן אפגרונד.

אלץ א משל אויף דעם האט דערצילט דער פאנעוויזשער רב: אמאל האט מען איינגעלאדנט א גרויסער עושר צו קוקן אין א מיליטערישע איבונג וואס איינס פון די אויסדערוועלטע אפטיילונגען פון די מיליטער האט אפגעראכטן. דער עושר קוקט אויף די סאלדאטן וואס דארפן אריבערשווימען קאנאל קאנאל, אריבערשפרינגען מויערן, אונטערגעהן אונטער שטעכעדיגע דראטן און ארויף קריכן אויף עגדרייטע בערג. באקומענדיג רחמנות אויף די אפגעמוטשיעטע סאלדאטן, איז ער צוגעגאנגען צו זייער אפיציר און זיך אנגעטראגן ער זאל דינען אויף זיין חשבון א גרויסן טעראקטאר וואס זאל אויסגלייכן דיע גאנצן באדן וואו מ'מאכט צו איבונגען, אוועק נעמען די שטערונגען אין פארשטאפן די מסוכנ'דיגע גרובער...

דער אפיציר האט געשמייכלט צו אים און געזאגט: 'מיין פריינד, אנשטאט דו ביזסט גרייט צו באצאהלן אויף צו פארדרעכטן די מכשולים, ענדערשט באצאהל די שווערע קאסטן וואס איז געווען פארבינדן מיטן זיי עס אוועק שטעלן... אונזער ציל איז נישט צו מאכן פאר די סאלדאטן א גרינגע לעבן, נאר זיי ערצייהען און שטארקן כדי זיי זאלן זיך קענען פארמעסטן און געווינען יעדע שווערקייטן און שטרויכלונג ('שלמי משה' ח"ג עמ' רמה).

ג. רבי חיים זייצ"ק זצ"ל פון ד' נובהרדוק'ער תלמידים האט ערקלערט, אז מיטן דערמאנען 'על המלחמות' לויבן מיר אויף די עצם מלחמה וואס איז אריבער אויף אונז בשלום. אין די היסטאריע פון דאס אידישע פאלק זענען פארשריבן אסאך מלחמות וואס אסאך קרבנות זענען נעבעך געפאלן, אבער דא לויבן מיר אויף די מלחמות וואס האבן זיך געענדיגט נאר מיט שרעק אליין און עס איז נישט געפאלן קיין קרבנות, אזוי ווי עס האט פאסירט ביי די מלחמה מיט די יוונים און ביי די מלחמה פון מרדכי און אסתר ('יואני תפילה' ח"ד עמ' מז)

מעשה אמונים

א וועכנטליכע ערציילונג
אויף אמן און תפילה

'שעשה ניסים' אין די לעמאהנש קאנאל

דעם דריטן טאג חנוכה אין יאר תשל"ה. נאכן דאווענען שחרית ווען כ"ק אדמו"ר רבי יצחק פון בוהוש איז אריינגעקומען אין זיין בית המדרש, איז ער פארוואונדערט געווארן צו זעהן זיינע חסידים זיצן ארום שיינע געדעקטע טישן, אויף א 'קידושא רבא' וואס איז פארגעקומען אינמיטן א וואכעדיגן טאג.

דער רבי האט זיך אינטערעסירט אויף דעם, און די חסידים האבן אים געווזיגן אויף דעם גביר רבי מרדכי קליימאן פון צירץ, וואס האט זיך אין יענע טעג געפינען אין ארץ ישראל צוליב זיינע געשעפטן. רבי מרדכי איז געזיצן אויבנאן, ווען א טייערע פלאש וויין שטייט נעבן אים, און ארום אים זענען געווען צוגעגרייט טאצן אנגעפילט מיט אלעם גוטן אויף די וועלט, מיט א געוואלדיגע שפע.

"לשמחה מה זו עושה?" האט זיך דער רבי אינטערעסירט, און דער חסיד האט געענטפערט אז ער האט דאס אלעס צוגעגרייט אלץ א הודאה אויף דעם וואונדערליכן רעטענונג וואס האט מיט אים פאסירט דעם דריטן טאג פון חנוכה, פאר צוועלעף יאר. געווענליך גרייט ער אן דעם 'קידוש' אין א בית המדרש נעבן זיין הויז, אבער יעצט ווייל'נדיג אין ארץ הקודש האט ער באשלאסן עס צו מאכן ביים רב'ן אין בית המדרש.

דער רבי האט זיך ווייטער אינטערעסירט אויף די איינצעלהייטן פון די געשעהניש, און רבי מרדכי האט דערציילט:

אין יענע תקופה ווען עס האט פאסירט די נס האב איך געוואוינט אין לאנדאן. מיינע געשעפטן וואס זענען געווען צושפרייט אויף דעם גאנצן איירא'פעישן וועלט'ס טייל, האבן צוגעברענגט אז איך האב געדארפט אסאך מאל אריבער פארן מיטן שיף דעם 'לעמאהנש קאנאל' וואס איז צווישן דעם ברטישן אינזל און פראנקרייך מיט די אנדערע איירא'פעישע לענדער.

געווענליך זענען די וואסער אין די קאנאל רוהיג און שטיל, אבער פון מאל צו מאל פאסירט אז די וואסער ווערן פלוצלינג ווילד און הייבן זיך אויף און די כוואליעס ווערן הויך און מסוכנ'דיג, אז עס זעהט אויס אז פון די שמאלע קאנאל איז געווארן די שטורעמשיער אוקיינוס.

אין די פריה נאכמיטאג שעה'ן בעפאר דעם דריטן חנוכה לעכטל בין איך אראפ פונעם באהן וואס האט מיך געפירט פון פאריז צו דעם סטאנציע וואס איז נאנט צו דעם קאנאל. איך האב געטראכט עס אריבער פארן מיט איינס פון די שיפן וואס זענען גרייט אויפן באנץ פונעם ציבור אזוי ווי איך בין געוואוינט, אבער באלד ביים אראפגיין פונעם באהן האב איך פארשטאנען אז יעצט איז עס פארפלאנטערט מער ווי שטענדיג.

די שטארקע ווינטן וואס האבן געבלאזן אויפן באהן האבן דערציילט אז א שווערע שטורעם הערשט אין דעם געגנט, וואס האט צוגעברענגט אז דאס אריבער גיין דעם קאנאל איז שטארק מסוכן. די בעלי בתים פון די שיפן וואס געווענליך האבן געזוכט די רייזנדע האבן נישט געוואלט איינשטעלן און האבן ענדערשט געווארט עס זאל אריבער גיין דער שטורעם.

אויך די הונדערטער רייזנדע וואס האבן געווארט אויף דעם באהן פונעם קאנאל האבן פארשטאנען אז עס לוינט זיך זיי צו וואר'טן ביז ווען די שטורעם וועט זיך בארוהיגן. אבער עטליכע צעהנדליגע רייזנדע וואס האבן נישט געקענט אפשטופן זייער רייזע, צווישן זיי איך מיט נאך א איד וואס האבן געוואלט אנקומען אהיים צינדן די חנוכה ליכט אין צייט, האבן באשלאסן צו נעמען אויף זיך די ריזיקע און ארויף גיין אויף א שיף וואס זיין באלעבאס האט צוגעשטימט עס אונטערנעמען אויף זיך פאר א געפעפערטן פרייז.

צוליב דעם שטארקן שטורעם האבן מיר באקומען א באפעל פונעם קאפיטאן מיר זאלן אריינגיין אין די טיפענישן פון די שיף און זיך נישט דריינען אויבן, אזוי האבן מיר זיך פארשפארט אין די אינעווייניגסטע גרויסע זאל און די שיף האט זיך ארויסגעלאזט אויף איר וועג.

ארום א האלבע שעה נאכן זיך ארויסלאזן האבן מיר שוין פארשטאנען אז די איינשטעלעניש וואס מיר האבן געגומען אויף זיך איז געווען צו א גרויסע. אבער ווי די מינוטן האבן זיך גערוקט מער און מער האבן מיר פארשטאנען אז די געפאר איז געווארן מער ערנסט. די שטורעם, ווי עס זעהט אויס, האט זיך מער געשטארקט, און די קליינע שיף האט זיך אנגעהויבן צו וואר'טן פון זייט צו זייט מיט א שטארקהייט. מיר האבן זיך אנגעכאפט אין די בענקלעך מיט אלע אונזערע כוחות ווען פון די פענסטער'ס זעהן מיר ווי אלע ארבייטער פארלירן צוביסלעך זייער רוהיגקייט.

ווייל מיר זענען געווען פארמאכט אין די זאל פון די רייזנדע האבן מיר נישט געהאט קיין פארבינדונג מיט דעם קאפיטאן צו וויסן וואו מיר געפינען זיך יעצט, וואס דאס האט נאך גרעסער געמאכט אונזער ציטער. מיר האבן נאר געקענט פארשטיין פון די טונקלקייט פון אינדרויסן אז אסאך צייט איז שוין אריבער אויף אונז פון ווען מיר זענען ארויף אויף די שיף, און מיר וואלטן שוין געדארפט אנקומען צו אונזער ציל פאר א לאנגע צייט.

איינער פון די רייזנדע וואס האט זיך געוואגט ארויסגיין אינדרויסן פון זאל וואו עס איז געווען אינגאנצן פארפלייצט איז זייער שנעל צוריק ווען ער איז אינגאנצן דערשראקן. דער קאפיטאן האט אים דערציילט אז די כלי (מצפן) וואס דורך וויסט ער וואו ער געפינט זיך איז צובראכן געווארן, און ער קען נישט פארזעצן די וועג אן דעם, דעריבער דרייט זיך ארום די שיף אין קיין אויפהער און קען זיך נישט אוועק דרייען פון די שטורעם. נאך האבן זיי אים דערציילט אז זיי האבן באקומען א רעטענונג'ס רוף פון א שיף וואס איז געקומען פון די פארקערטע ריכטונג, וואס זיי האבן דערציילט אז עטליכע פון זייערע מענטשן וואס האבן זיך געדרייט אויפן שיף זענען אריינגעפאלן אין ים.

מיר אלע זענען געווארן שטארקט פארקלעמט, אבער דעמאלטס האט זיך אויפגעשטעלט דער איד וואס איז געזיצן נעבן מיר און האט הויך אויסגערופן: 'פארלאזט זיך אויפן גא-ט און ער וועט העלפן! הייט איז דער יו"ט חנוכה, און מיר זענען זיכער אז דער אויבישטער וואס האט געמאכט ניסים פאר אונזערע עלטערן וועט אויך פאר אונז מאכן ניסים און אונז ארויס נעמען מאפילה לאורה'.

נאך אינמיטן רעדן האט ער ארויסגענומען פון זיין טאשקע פיר דינע ליכט, ער האט עס צוגעקלעבט צו איינע פון די בענקלעך אן אקעגן די פארוואונדערטע אויגן פון די רייזנדע האט ער אנגעהויבן צו זאגן מיט כוונה און מיט דביקות די ברכה פון 'להדליק נר חנוכה'. זאגנדיג די ברכה 'שעשה ניסים' האט ער עס שוין געזאגט מיט א געוויין א געבעהט, אזוי ווייט אז אויך די נישט אידישע מיטרייזנדע וואס זענען געווען נעבן אונז האבן מיט געוויינט.

ווען ער האט געענדיגט אנצינדן די ליכט האט יענער איד אויסגעבראכן מיט דעם געזאנג 'מעוז צור'. איך האב זיך צוגעשטעלט צו אים און איך האב אנגעהויבן מיטזינגען מיט אים מיט א דביקות ווען איך פארגעס פון אלעס וואס נעמט אונז ארום. מיר האבן געענדיגט צו זינגען, און באלד האט דער איד ארויסגענומען פון זיין טאש א תהלים'ל און ער האט אנגעהויבן צו זאגן מיט מיר פסוק נאך פסוק. פון די עק פון מיין אויג האב איך באמערקט וי די רייזנדע קוקן אונז אן מיט וואונדער, צווישן זיי א קאטולישער גלח וואס האט נישט געקענט איינהאלטן זיין איבערראשונג פון דעם וואס צוויי איינציגע אידן קענען זיך פארהוילן פון זייער קלעם און זיך אינגאנצן ארויפוואר'פן אויפן באשעפער אז ער וועט זיי ראטעווען.

עס וואלט זיך געקענט ווייטער אזוי ציעהן א לאנגע צייט, ווען די טיר וואלט זיך נישט פלוצלינג געעפענט און דער קאפיטאן האט זיך דארט באוויזן. מיר אלע האבן אויסגעדרייט אונזערע פנימ'ער צו אים מיט א האפענונג, און מיר האבן זיך טאקע געפריידט צו זעהן א שמייכל אויף זיין פנים.

'איך פיל אז מיר זענען שוין אדורך די סכנה' - האט ער געזאגט מיט א צופרידנהייט, די שטורעם האט זיך בארוהיגט און יעצט דארפן מיר האפן אז מיר וועלן שנעל טרעפן אונזער וועג צו די ענגליש שטאט 'דאובער' וואו דארטן דארפן מיר אנקומען.

פול מיט חיזוק פון די גוטע בשורה האבן מיר ווייטער געזאגט די קאפיטעלעך תהלים מיט התלהבות, און זייער שנעל האט דער שיף-קאפיטאן זיך נאכאמאל צושריגן: 'א דאנק פארן גא-ט, די עלעקטערי פון דאובער זעהט זיך אן פון דערווייטן, מיר זענען אויפן וועג צו אונזער ציל'.

מ'קען זיך נישט פארשטעלן די שמחה און די פרייד וואס האט אונז ארום גענומען אין יענע מינוטן, די אנגעצויגנקייט וואס מיר האבן געהאט ביז יעצט האבן מיר ארויסגעגעבן אין א טאנץ וואס זייער שנעל האט עס מיטגעשלעפט רוב פון די רייזנדע, צוזאמען מיט די שיף ארבייטער וואס האבן זיך געאיילט הערנדיג די קולות פון די פרייד.

ווען מיר זענען אנגעקומען קיין דאובער האבן אונז שוין אפגעוואר'ט דאקטורים וואס זענען געווען אנגעצויגן איבער אונזער געזונט צושטאנד, מיר זענען אראפ פונעם שיף ווען א טייל פון אונז זענען צוקלאפט פון די שטארקע ווינטן וואס האבן אויפגעשאקלט דעם שיף, אבער מיר אלע זענען געווען געזונט און שטארק. דער גלח וואס איז געגאנגען דער ערשטער האט נישט אויפגעהערט צו וויינען אויף מיין פריינד זאגנדיג: 'דער איד האט אונז אלע געראטעוועט!'.

נאר ווען מיר זענען שוין געזיצן אין דעם באהן וואס איז געפאר קיין לאנדאן האבן מיר ערשט געקענט איבער טראכטן די וואונדערליכע געשעהנישן. מיר האבן געפיהלט אז א גרויסע נס איז אונז געשעהן און מיר האבן נישט געהאט קיין צווייפל אז די תפילות האבן עס אויפגעטוהן.

איך האב דעמאלטס צוגעזאגט אז א גאנץ לעבן וועל איך פייערן דעם דריטן טאג פון חנוכה אלץ א יו"ט און לויבן און דאנקען דעם אויבערשטן צווישן אידן אויף דעם גרויסן נס וואס האט מיר פאסירט.

'מעשה הגדולים' כי תשא יט

shay עיצובים